

Josip Ogrinec, slovenski pisatelj.

(Spisal —t.)

Vlanskem letniku našega lista smo priobčili obširen životopis tega izvrstnega moža. Ko pri-

našamo sedaj i njegovo sliko, zdi se nam umestno, da izpregovorimo nekoliko o njem, zlasti ker mnogi častitih čitatelev dotičnega spisa nimajo.

Rodil se je 5. aprila 1844. leta v Podgorju pri Kamniku iz imovitekmečke rodovine.

Ljudsko šolo je obiskoval v domačem mestu; gimnazijo je zvršil l. 1864. v Ljubljani. Zapustivši po enem letu ljubljansko sementišče, podal se je v Zagreb in od

tod na Dunaj, kjer je dovršil visoke šole 1870. l.

Lastna mati mu je s svojo oostrostjo

zagrenila šolska leta. Povzročila mu je silno uboštvo, katero ga je položilo v prezgodnji grob. Služil je kot gimnazijski suplent l. 1873. v Novem Mestu in potem do svoje smrti v Vinkovcih, zadnje leto kot pravi gimnazijski učitelj. Umrl je za srčnohibo 13. maja 1879.

Pisateljval je Ogrinec

od l. 1868. do svoje smrti in spise priobčeval v mnogih tedanjih časnikih in društvenih knjigah. V teku desetih let

svojega delovanja je podal mnogo, in reči moramo dobrega, da, izvrstnega berila slovenskemu narodu.

Poskušal se je v mnogih strokah. V mladih letih je zakrožil rad kako pesmico, a pesniške žile Ogrinec ni imel. Tem bolji so njegovi ostali spisi: igre, povesti, popisi, obrazi itd.

Spisal je izvirni veseli igri »V Ljubljano jo dajmo!« in »Kje je meja?«. Ne moremo reči, da sta dovršeni, a mladi pisatelj je pokazal s temi prvenci svojimi nenavadno nadarjenost. Igrokaz »Zapravljivec«, poslovenjen po Raimundu, skoro prekaša izvirnik sam. Tudi ostali dve poslovenjeni igri »Na Osojah« in »Pojdimo na Dunaj!« sta se že igrali na slovenskih odrih.

V povestih se je pokazal spretnega slikarja domačega življenja. »Setev in žetev«, »Ptičar Blažič«, »Žila — premogova«, »Solnce in senca«, »Terno!« i. dr. čita z zanimanjem i kmet i gospod. Enako zanimivi sta zgodovinski povesti »Vojnimir« in »Čarovnica s Karneka«.

Izbiral si je rad kot snov svojim spisom originalne osebe iz domače okolice in vselej izvrstno zadel dotični značaj. Pojavil je v tem izredno humoriistično žilo. Tako so potekli z njegovega peresa »Čunjar«, »Vaškega šolnika nedelja«, »Berač«, »Največi revež«, »Ureh, tretjikrat ženin« itd. Nad vse pa je »Pismo Ošpete Skomrahe ta Janezastemu Skomrahu, ki na Dunaji za doftarja štedira«.

Priznati pa moramo, da je Ogrinec semtertje posegel predaleč in zapisal včasih bridko zabavljico, katera je vzbujala v marsikaterem opravičeno nevoljo. K temu so ga zapeljale osebne njegove tožne razmere, zato ga moremo vsaj nekoliko opravičiti. — Zgodovinska njegova spisa sta »Kamnik« in »Kralj Samo«, zadnji poslovenjen po Faschingu.

Med popisi se odlikuje nedvomno najbolj oni spis, v katerem slika obširno »Blagor kmečkenga stanu« (Besednik, 1869, 1870). Naš pošteni kmečki stan, tako pobožen, marljiv in značajan, ima v plačilo za svoje nenavadne vrline le zaničevanje in zatiranje. A navzlic vsem tem krivicam in nezasluzenim bridkostim je vendar še vedno vesel; vedno najde še v domačem krogu dovolj prijetnostij in zabav, v katerih pozabi vse prestane in preteče stiske in nadloge. Vir in temelj vsemu temu pa je nepokvarjenih, vernih Slovencev preprosto, domače življenje, katero pa, žalibog, vedno bolj gine izmed nas. Narod se odtujaše svojemu prirojenemu, zdravemu duhu, domače navade in šege se mu zdé smešne, sramuje se jih in skuša priboriti si novošegno civilizacijo. Ga bode-li mogla ta osrečiti? Bo-li otela naš skromni slovenski narod? Vsak trezen rodoljub, kateremu je res na sreču blagor mile domovine, ima tu dovolj snovi za resno premišljevanje. — Le žal, da je omenjeni Ogrinčev spis tako malo razširjen med našim ljudstvom!

Najbolj pa se odlikuje Ogrinec s svojimi »obrazi iz narave«. V tej vrsti spisov zavzema nedvomno prvo mesto v slovenskem slovstvu; dosegel ga doslej ni še nihče, še manj prekosil. Prijatelj in vešč poznavatelj narave zna »obraz« ljubko poživiti in omiliti človeškemu sreču. Vsako najneznatnejšo stvarico zna vporabiti tako spretno in umetno, da se mu moramo kar čuditi. Kolika razlika med temi »obrazi«, polnimi življenja, in med suhoparnim popisovanjem in naštevanjem v sličnih spisih! Kdor prečita kak tak Ogrinčev »obraz iz narave«, n. pr. »Na razhodu«, »Strnéno polje«, »Prva kita«, »Po zimi« i. dr., radoveden išče po

knjigah še drugih njegovih »obrazov«, in prečitavši tak spis, čitatelj zadovoljen odloži knjigo.

Ogrinec je bil blag, mil, ponižen značaj. Stritar, ki mu je bil učitelj v pisateljstvu, ne more prehvaliti njegove hvalevredne skromnosti. V družbi je bil, jako prijazen, često dovtipen navzlic tolikim bridkostim, ki so ga

tlačile do groba. Kot pravi Slovenec je bil res veren mož in značajan, požrtvovalen rodoljub. Koliko bi bil še storil v prosep mile domovine, ko bi mu bila neizprosna smrt prizanesla vsaj še nekaj let! A s svojimi ne malimi spisi si je priboril dovolj zaslug, in slovenski narod naj hvaležno ohrani njegov spomin!

Josip Marn,

c. kr. profesor, predsednik „Matice Slovenske“

(Spisal A. Kalan.)

(Konec.)

Poglavitno delo, s katerim je kanonik Marn ovekovečil svoje ime v slovenskem slovstvu, je njegov »Jezičnik«, ki izhaja že od leta 1863. v »Učiteljskem Tovarišu« in na koncu vsacega leta izide kot ponatis v posebnem zvezku; dosedaj je izšlo osemindvajset letnikov »Jezičnika«.

Po tvarini razdelimo to delo primerno v dva dela: Od I. do IX. letnika razpravlja »Jezičnik« v prvih štirih letnikih v pogovorih med Tovarišem in Učencem obliko in pisavo slovensko, v V. letniku nas nekoliko seznanja s knjigo staroslovensko, kar je spopolnil leta 1888. z letnikom, nazvanim »Knjiga Staroslovenska«. V VI., VII. in VIII. letniku pa nam »Jezičnik« podaja zanimive in tudi v novi slovenščini rabljive besede iz Miklošičevega staroslovenskega slovarja; torej je že v onih letih odpiral Miklošiča, to »knjigo s sedmero pečati zapečaten«. Od IX. pa do zadnjih letnikov gradi lepo poslopje slovstvene zgo-

vine, katero dovršuje z novejšimi pisatelji sedanjega veka.

O namenu prvih letnikov »Jezičnika« piše prof. Marn nastopno: »Naglo se lika mila slovenščina; hitro, skoraj prehitro spreminja svojo pisavo. Tu in tam so me povpraševali zdaj o teh zdaj o onih spremembah slovenskega slovstva. Da bi sebi in svojim rojakom kolikor že pojasnil razne knjižne oblike slovenske, sem jel spisovati v »Učiteljskem Tovarišu« o slovenskem pisanju v razgovorih ali pomenkih, ker je razlaganje katerekoli slovnice samo na sebi presuho in premalo mično. Morebiti koristijo ti pomenki sploh Slovencem, torej jih dam nekoliko posebej na svetlo. Vem, da ni vse, kar je v teh pogovorih, dobro zrno; ali — kakor se lika slovenski jezik, tako se bo likal in osnažil tudi »Jezičnik« slovenskega pisanja, ako ga radi sprejemajo prijatelji slovenstva. Razlika me mika v pisanju. Sicer pa mi pravilo ostanejo vedno